

SĖKMĖS TARYBINIAMS TAIKOS PASIUNTINIAMS NIUJORKE!

Visų šalių proletarai, vienykitės!

LIETUVOS KOMUNISTŲ PARTIJOS

KUPIŠKIO RAJONO KOMITETO

IR RAJONO DARBO ŽMONIŲ

DEPUTATŲ TARYBOS ORGANAS

STALINO KELIU

Eina nuo 1946 metų

Kupiškis,

1960 m. rugsėjo 24 d.

Šeštadienis

Nr. 75 (1456)

Kaina 15 kap.

N. CHRUŠČIOVAS SUSITIKO SU FIDELIU KASTRO

Tarybų Sąjungos delegacijos SNO Generalinės Asamblėjos XV sesijoje vadovas N. Chruščiovas aplankė Harleme (negrų gyvenamas Mangeteno rajonas) „Terezos“ viešbutyje Kubos delegacijos vadovą Fidelį Kastro.

Nuoširdžiai ir broliškai praėjo šis Tarybų Sąjungos ir Kubos respublikos vyriausbių vadovų susitikimas. N. Chruščiovas ir Fidelis Kastro pasikeitė nuomonėmis eile principinių tarptautinės padėties ir būsimosios SNO Generalinės Asamblėjos sesijos klausimų. Labai patenkinti jie pažymėjo, kad jų pažiūros šiais klausimais sutampa. Fidelis Kastro karštai padėkojo N. Chruščiovui už

tai, kad Tarybų Sąjunga remia kubiečių tautos kovą už savo laisvę ir nepriklausomybę, kad Tarybų Sąjungos delegacijos vadovas rado galimybę atvykti pas jį vizito į jo kuklią rezidenciją Harleme. Baigiantis susitikimui, Fidelis Kastro pristatė N. Chruščiovui Kubos delegacijos narius, žymius Kubos respublikos veikėjus, atvykusius į Niujorką dalyvauti SNO Generalinės Asamblėjos sesijoje. Sužinoję, kad N. Chruščiovas yra atvykęs vizito pas Kastro, šimtai žmonių susirinko prie „Terezos“ viešbučio ir karštai sveikino N. Chruščiovą ir Fidelį Kastro. — Aš laikiu savo pareigą padaryti vizitą šiam didvy-

riškam žmogui, — pareiškė N. Chruščiovas, — kuris pakėlė kubiečių tautos vėliavą už savo laisvę ir nepriklausomybę, vargšų kovos prieš turtinguosius vėliavą ir užtikrino darbo liaudies pergalę. Tarybiniai žmonės karštai sveikina šią pergalę ir linki kubiečių tautai ir jos nacionaliniam vadui Fidelui Kastro didžiausių laimėjimų.

SVEIKINIMAI KUPIŠKĖNUI — RAŠYTOJUI TĖVIŠKĖJE!

Į Kupiškį atvyko rašytojas kupiškėnas Juozas Baltušis.

Šiandien jis susitinka su subatviečiais, o rytoj miesto kultūros namuose — su žemiečiais kupiškėnais, jo mėgiamų knygų skaitytojais.

Skaitytojai apie talkininkus

Talkininkų darbu mes patenkinti

Takais, takeliais „Alizavos“ vidurinės mokyklos moksleiviai skuba į mokyklą. Kiekvieną dieną, einant į mokyklą, taip pat matosi ir moksleivių, apsirengusių praštais darbo drabužiais. Tai aštuntokai, devintokai ir dešimtukai, kurie talkininkauja kolūkiečiams „Alizavos“ kolūkyje derliaus tvarkymo darbuose. Jie organizuoti atvyksta prie kolūkio kontoros, ir čia jiems agronomė O. Petrauskaitė paskirsto darbą.

Javai tiesiog iš lauko vežami prie kombaino, kur vyksta jų kūlimas. Javų vežėjai pėdą po pėdą meta ant transporterio, o jis, smarkiai už-

damas, „ryja“ brandžius javus. Na, o pėdų leidėjai darbuojasi net sušilę. Kombainas S-4 dirba normaliai. Jiegu retkarčiais ir pasitaiko koks nedidelis sutrikimas, tai prityręs kombainininkas Leonas Šidlauskas laiku jį pašalina. O moksleiviai, reikia pasakyti, dirba tikrai stropiai, kolūkiečiai jų darbu džiaugiasi. Besimokantis jaunimas dirba ne vien tik prie kūlimo darbų. Dalį jų galima matyti raunant linus, tvarkant miežius. Už sąžiningą jaunimo darbą kolūkiečiai taria jiems nuoširdų ačiū.

J. Andriūnas
„Alizavos“ kolūkis

UŽ KĄ JIE KOVOJA RUGSĖJO MĖNESYJE

„Nemuno“ kolūkis. *Primelžti iš kiekvienos karvės ne mažiau kaip po 3500 kg pieno.*

Pristatyti valstybei 10 cnt mėsos nuo 100 ha naudmenų.

Panašius rezultatus galima pasiekti visuose rajono kolūkiuose. Už tai ir kovokime, draugai žemdirbiai!

ŠIMET kukurūzai puikūs! Tamsūs ir aukšti, lyg giria. Gražu į juos žiūrėti, gauname net iki 900 cnt.

— Žiema mums nebus baisi, — džiaugiasi kukurūzų augintojų darbu zootechnikė Filė Jurkšaitė. — Žaliosios kukurūzų masės gyvuliai turės iki soties! 37 ha kukurūzų plote sudūzgė traktoriai. Traktorininkas Jonas Baltušis kalbėjo:

— Štai tokius kukurūzus malonu ir piauoti. Nelyginant giria vakiuoji!

Patenkintas ir antrasis kolūkio traktorininkas — Albertas Galinis. Jų valdomi traktoriai nesustoja nei valandėlei. Daug turi darbo ir kolūkio moterys, ir automašinų vairuotojai, kurie kukurūzų masę nuo kombaino pristato į didžiules tranšėjas.

Kiek gi „Noriūnų“ kolūkyje žaliosios kukurūzų masės gaunama iš ha?

— Vidutiniškai iš kiekvieno ha 600 cnt kukurūzų žaliosios masės tikrai bus, — sako kolūkio pirmininkas Lionginas Marcinkevičius. — O yra atskirų plotų, iš kurių

PAŠARAI — KOLŪKIEČIŲ TURTA

Pirmomis kukurūzų silo- savimo dienomis kolūkio žemdirbiai pagamino 7280 tonų siloso.

Pirmajai kolūkio brigadai vadovauja prityręs brigadininkas Bronius Stanys. — Mūsų brigados žemdirbiai, kaupiant pašarus, padirbėjo kaip reikiant — iš pe-

ties ir iš širdies, — sako jis.

Iš tiesų „Noriūnų“ kolūkio kolūkiečiai šimet padirbėjo gerai. Tokie žmonės, kaip Petras Griliauskas, Stasė Stankevičienė ir daugelis kitų, ypač daug savo nuoširdžiu darbu prisidėjo prie pašarų kaupimo kolūkyje.

VI. Žilinskas

*Ir žinai
KAD...*

Sėkmingai vykdo prisiimtuosius įsipareigojimus pieno gavyboje šių kolūkių karvių melžėjos, jau primelžusios iš kiekvienos karvės po 2700—2300 kilogramų pieno: Bronė Dovydonytė, Gertrūda Kairytė, Elena Kepalaitė, Alė Švelnytė („Tarybinio pirmūno“ kolūkis), Aldona Jonušauskaitė, Janė Bernotaitė, Elzė Užubalytė („Salamiesčio“ kolūkis), Ona Purkėnienė, Danutė Matekonytė („Nemuno“ kolūkis), Vlada Jokubkienė („Alizavos“ kolūkis), Ona Marcinkevičienė („Pergalės“ kolūkis).

800 cnt kukurūzų iš ha

Kelias veda į Šimonis. Pravažiavus Šimoniu, Viešintu, Kupiškio kryžkele, už staugaus posūkio dešinėje matyti tamsia giria iškilusių kukurūzų plotas.

— Ot tai bent kukurūzai! — norom nenorom nustemba pravažiuojantis.

Iš tiesų, kukurūzai užaugo geri, graži ir žiūrėti. Bet kas gi jų savininkai? Kas juos augino? Kieno darbščių rankų vaisius?

...Mūsų rytojaus kolūkyje buvo nuspręsta sudaryti komjaunimo - jaunimo kukurūzų auginimo grandį. Visi tam mielai pritarė. Atsirado pirmieji entuziastai, tai komjaunuolės agronomė Sofija Sukytė, klubo-skaityklos vedėja Nijolė Balčiūnaitė, traktorininkas Albertas Misevičius, sąskaitininkė Janina Tručinskaitė, Šimonių vidurinės mokyklos buvusios auklėtinės Ramutė Janulytė ir Genė Jonušytė, kolūketės Galina Jackienė, Vanda Petrulytė, Stasė Jonušienė ir kt. Grandininku buvo išrinktas Jonas Ivanauskas. Į 10 ha plotą išėjo jaunas, linksmas būrys, komjaunimo - jaunimo grandis.

— Jeigu jau pasiryžome, — kalbėjo agronomė Sukytė, — tai turime ir padaryti. Ir ne bet kaip padaryti, o tik gerai, sąžiningai, komjaunuoliškai!

Visame 10 ha plote pasirodė pirmieji, gležnučiai kukurūzų daigeliai. Komjaunuoliai džiūgavo. Prasidėjo kukurūzų priežiūra. Ne tik traktorininkas A. Misevičius, grandininkas Jonas Ivanauskas, bet ir visi komjaunimo - jaunimo grandies nariai buvo kasdieniniai svečiai kukurūzų lauke. Nuoširdus darbas padarė savo: kukurūzai kilo kaip ant mielių.

Ir štai atėjo ruduo — pilkas, ūkanotas ruduo. Ir vėl susirinko komjaunimo - jaunimo kukurūzų auginimo grandies nariai.

— Jeigu jau patys auginame, tai visi ir nuimti padėkime, — kalbėjo jie.

Ir jie nuvyko prie kukurūzų. Sudūzgė mašinos. Hektaras po hektaro tirpo kukurūzų laukas. O didžiulėse tranšėjose kaupėsi šimtai tonų siloso.

„Tik gaila, kad vis dar prie mūsų neprisidėjo Kirlys,“ — girdėjosi balsai. A. Kirlys — Gaigalių septynmetės mokyklos direktorius — ne tik pats neateina patalkėti kolūkiečiams, niekuo jiems nepadeda, bet dar draudžia ir kitiems — mokytojams ir moksleiviams — prisidėti. Jeigu Mignonų pradinės mokyklos moksleiviai dažni svečiai kolūkyje, tai Gaigalių septynmetės mokyklos moksleivių niekad nepamatysi. O kiek ten darbščių rankų, jaunų mokytojų! Ne, jiems kolūkio

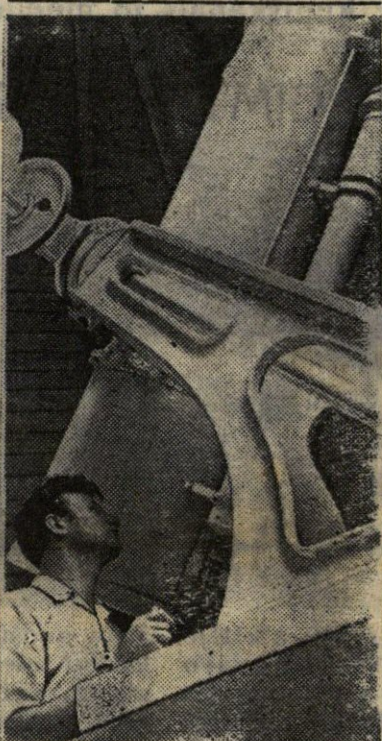
jaunimas, kolūkio reikalai ne galvoje. Apart savo kiemo, nieko jie toliau nemato.

Nors nepatenkinti septynmetės mokyklos direktoriumi jaunieji kolūkio nariai, bet jų entuziazmo niekas negali nuslopinti:

— Tegu nepadeda, tegu neprisidėda prie mūsų darbo, bet mes savo pasiekime: iš savo prižiūrimų kukurūzų kiekvieno ha po 800 cnt žališios masės gauname! Juk tai iš tiesų gerai!

Pirmieji šimtai tonų siloso jau susilosuoti. Visuomeninėms karvėms žiemą bus daug ir gero pašaro. O kai bus pašaro, bus daug ir pieno, ir mėsos. Kolūkio komjaunuoliai ir jaunuoliai patenkinti — jie tikrai neniaža padirbėjo kaupiant visuomeninius pašarus.

K. Butkus
J. Varnas

Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto observatorija gavo naują, stambiausią Pabaltijyje teleskopą. Jį sumontavo observatorijos darbuotojai — Lietuvos TSR Mokslų akademijos Fizikos - matematikos instituto aspirantai V. Straizys ir V. Jasevičius. Dabar universiteto astronomai galės stebėti žvaigždžių splečius, kintamas žvaigždes, o taip pat fotografuoti jas.

Nuotraukoje: universiteto observatorijos darbuotojas V. Jasevičius prie naujo teleskopo.

M. Baranausko (ELTOS) nuotr.

UŽEIKIME mes kada nors pas Marytę Bieliauskaitę, gyvenančią „žadeikių“ kolūkio III brigadoje.

— Marytės jūs ieškote? — nustebęs namiškiai.

— Kas čia nuostabaus?

— Marytės reikia ieškoti darbe, — atsakys ir dar pridės: — Susižinokite, ką dabar dirba trečioji brigada, ten ir ieškokite... Kiekvienas jai darbas prie širdies... O namuose ji tik vakarais būna.

Marytė — darbšti mergina. Apie jos jaunas, darbščias

TALKININKAI KOLŪKYJE

Dažni svečiai rajkoopsjungos darbuotojai „Žalgirio“ kolūkyje. Nėra darbo, kurio jie nebūtų dirbę, nebūtų kolūkiečiams patalkėję. Neseniai jie padėjo kolūkiečiams kultū. Ypač gerai, nuoširdžiai padirbėjo Jonas Smalskis, Antanas Repšys, Birutė Baranauskaitė ir daugelis kitų. Nuotraukoje: rajkoopsjungos darbuotojai talkininkauja „Žalgirio“ kolūkyje.

S. Kakišo nuotr.

VIENĄ dieną atsitiktinai sutikau Juozą Pavilonį. Tai buvęs Drulėnų kaimo valstietis, kuris dabar gyvena Pandelio rajone. Įsikalbėjome, prisiminėme bendrus pažįstamus. Ypač man įstrigo į atmintį jo pasakojimas apie revoliucionierių Petrą Moskevičių.

— Petrą Moskevičių pažinojau asmeniškai, — kalbėjo Juozas Pavilonis. — Pats būdamas biednioku, jis labai daug kuo mums, biedniesiems, padėdavo, ypač tuo metu, kai Kupiškėje 1918–1919 metais buvo susikūrusi Tarybų valdžia. Neapsirikome mes, išrinkdami jį seniūnu. Jo vadovaujama seniūnija buvo gana nemaža. Ji apėmė net keturis kaimus: Drulėnų, Svydenių, Kreivenių ir Kreiveniškių.

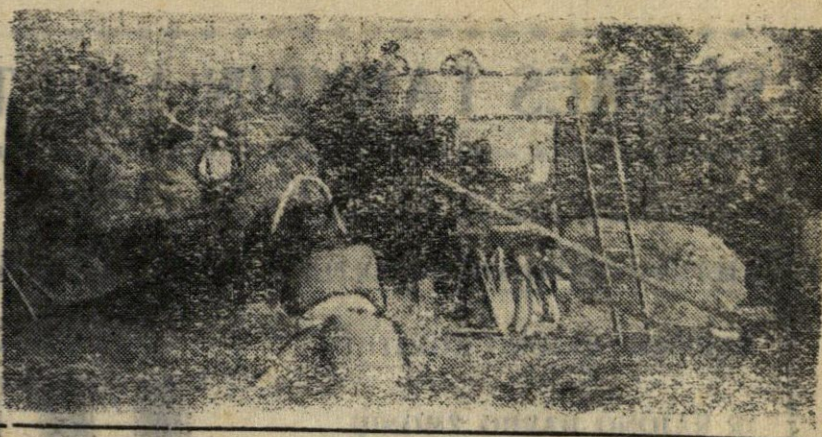
LAUKUOSE IR PRIE KULIAMOSIOS

Kai „Lėvens“ kolūkyje neseniai buvo gautas naujas traktorius DT-54, buvo svarstoma, kuriam traktorininkui jį paskirti. Jį gavo Vytautas Vanagas. Jis gerai ruošia dirvas sekančių metų sėjai — visuomet dar iš anksto ryto pasirodo darbe ir vėlai iš jo grįžta. Tai stropus mechanizatorius, kuriam kolūkio reikalai prie širdies. Nenori Vytautui darbe užsileisti ir traktorininkas Petras Jokubonis. Juk gerai paruošti dirvas iš rudens — tai jau rimtas pagrindas kovoje už sekančių metų gausų derlių.

O prie kuliamosios darbas irgi verda. Nors kuliamoji ir sena, bet mašinistas Alfonsas Noreika ją stropiai prižiūri. Per dieną prikuliama iki 7 t grūdų. Jeigu brigadininkai parodytų daugiau organizuotumo ir kolūkiečiai kuliama pradėtų ankščiau negu dabar, tai ir kuliama vyktų daug sparčiau.

D. Užtupas

Kolūkio pirminės partinės organizacijos sekretorius

Kupiškėnai kovoje už Tarybų valdžią

NEPAPRASTOS ENERGIJOS ŽMOGUS

Taip buvome buožių nuoskriausti, jog ir pasižibinti kuo naktį neturėjome. Net paprasčiausių balanų ne visose trobose galėjai rasti. O ką ten kalbėti apie žibulį ar ką nors kita! Petrui Moskevičiui visa tai buvo žinoma.

— Bus, vyrai, nors balanų! — vieną dieną pareiškė seniūnas.

Kreivenių paežeryje susposkėjo kirviai. Viena po kitos ant žemės išsitiesė gražuolės epušės. Biedniukai, nesitverdami džiaugsmu, jas vilko namo. Tačiau turčiams visa tai kėlė tokią pyktį, kad jie, tai matydami, negalėjo nutylėti.

— Oi, dar atsirūgs jums už mūsų mišką! Paminėsite mūsų žodį!

Tačiau Petro Moskevičiaus nebaugino buožių skavimai. Jis taip pat energingai dirbo ir toliau. Vieną metu iškilo klausimas dėl biednuomenės šelpimo fondo sudarymo.

— Kiek kas pajėgia, tiek turi ir atnešti grūdų, — kalbėjo seniūnas. — Žmogus žmogui turi rūpėti!

Į biednuomenės šelpimo fondą ėmė plaukti grūdai. Atėjo vieną dieną su tarbele rankoje ir stambiausias seniūnijos buožė Juozas Zozas.

— Atnešiau ir aš, kiek galėdamas, — prakalbo buožė.

Ant stalo numetė tarbelę, kurioje tebuvo vos keli svarai grūdų.

— Blogai gyvena, Zozai, — su aiškia ironija prakal-

bo Moskevičius. — O žemėlės, žiūrėk, kaip koks darininkas turi...

— Tokie laikai, mat... Iš tiesų paskutinius grūdėlius atnešiau, — gerinosi buožė.

Ir net nepastebėjo Moskevičius, kaip, pasiglemžęs tarbelę su grūdais, buožė išdalino namo.

— Ir suk jį galai! — nuėjo ranka seniūnas.

Bėgo mėnesiai. Petras Moskevičius dirbo išsijuošęs. Tačiau šį jo darbą nutraukė baltųjų antpludis. Jau pačiomis pirmomis dienomis buvo areštuoti Drulėnų kaimo biedniukai Petras Moskevičius, Petras Varkalys, Juozas Jankauskas, Povilas Jankauskas ir kiti. Sužinojusi apie tai, kad Petras suimtas, Moskevičienė dėjo visas pastangas išgelbėti savo sūnų.

— Jeigu man atiduosi savo karvę, tai aš jam dovanosiu, — pareiškė pasirodęs buožė Zozas.

Kita naktį Drulėnų kaimo sutarėjo šviai. Subėgę rytą, radome išvilktus vienuose marškiniuose ir užmuštus Petrą Moskevičių ir Povilą Mikalauską. Valstiečių pasipiktinimui nebuvo galo.

Vieną dieną Drulėnų kaimo suliepsnojo naujutėlaitis Zozo ramos.

— Negalim ginklu, tai nors šituo atkeršysime žudikams, — kalbėjo vieni kitiems Petro Moskevičiaus kaimynai, pažįstami ir draugai. Niekas nepadėjo gesinti.

J. Petronytė

TSKP narys nuo 1933 m.

„JIE—AUKSO GRŪDELIAI“

čias rankas kalbą visas kolūkis. Nėra darbo, kurio ji pabūgtų, nėra atsitikimo, kad kas blogesni žodį ant jos pasakytų. Puiki mūsų Marytė!

Viena iš artimiausių Marytės draugių — Aldona Povilauskaitė. Nors ši mergina dirba kolūkio karvių melžėja, bet jos visada ir visur randa bendrą kalbą.

— Jeigu Marytė garsėja savo darbščiomis rankomis laukininkystės darbuose, tai Aldona — gyvulininkystėje. Abi jaunos, abi aukso rankas turi, — didžiujasi merginomis kolūkiečiai.

Neatsilieka nuo merginų ir kolūkio vaikinai. Štai kad ir Stasys Šoblickas. Visada linksmas, visada energingas, o kai sėda už automašinos vairo, vienas ma-

lonumas su juo važiuoti. Nors automašina kolūkyje seniausią, bet genda mažiausiai. O kodėl gi? Vienas atsakymas — vairuotojas Šoblickas dirba, stengiasi, siekia to, kad kuo daugiau savo darbu duotų kolūkiui naudos.

— Automašina visada turi būti kaip laikrodinis, — sako vairuotojas, — tik tada gali ramia širdimi sėsti už vairo.

Ir tai, žinoma, tiesa.

Neseniai į laukininkystę atėjo dirbti jaunas, sumanus vaikiną Julius Vadluga. Jau iš pirmų dienų užsirekomendavo kaip darbštus, energingas žemdirbys.

— Julij kur tik dės, ten limpa, — kalba apie jį kolūkiečiai.

Ir neveltui taip kalba. Prieš kurį laiką Julius dir-

bo laiškanėšiu. Tris metus dirbo. Labai daug kartų kiekvienoje kolūkiečio sodyboje lankėsi. Garsėjo kaip geriausias apylinkės laiškanėšys. Ir jeigu dabar jo paklausite, kodėl jis perėjo dirbti į laukininkystę, jis štai kaip atsako:

— Per stiprias, kaip laiškanėšys, rankas turiu... Nėra kur pasimankštinti...

Štai koks puikus „žadeikių“ kolūkio jaunimas! Neveltui kolūkio pirminės partinės organizacijos sekretorius V. Bartašius per atvirą pirminės komjaunimo organizacijos susirinkimą pasakė:

— Mūsų jaunimas — tai lyg aukso grūdėliai kolūkyje...

Ir tai tiesa! Džiugi tiesa! R. Vaivada

STALINO
HELIU

2 psi. 1960 m. rugsėjo 24 d.

Korespondentų postų reidai

Atsilikėliai trukdo pirmaujantiems

„Adomynės“ kolūčio ketvirtoje ir penktoje laukininkystės brigadose laiku baigta žiemkenčių sėja. Čia gerai padirbėjo traktorininkas Jonas Jančys, prikabintojas Antanas Matuzevičius, ketvirtos brigados brigadininkas Bronius Mikulionis, mechanizatoriai Petras Meidus, Jonas Keršulis ir daugelis kitų žemdirbių.

Tačiau nusikaltamai uždelsta žiemkenčių sėja III laukininkystės brigadoje, kur briga-

dininku dirba Antanas Antanavičius. Čia iš 85 ha žiemkenčių tepasėta tik virš 20 ha. Nepasėtas reikiamas kiekis žiemkenčių ir I laukininkystės brigadoje. Čia brigadininku dirba Kazys Trečiokas.

Kokios gi pagrindinės atsilikimo priežastys? Visų pirma, dirva žiemkenčiams buvo ruošama pavėluotai. Pavėluotai šiose brigadose numityti mišiniai ir grūdinės kultūros. Žiemkenčiai sėjami į nualintą, vie-

tinėmis trąšomis nepatręstą žemę. Kaip tik šiose brigadose mažai sukaupiama ir mėšlo, netausojamos mineralinės trąšos. Šiose brigadose mechanizatoriai taip pat nedirba dviem pamainomis. Todėl ir sėja uždelsta. O žiemkenčius pasėti reikia šiandien, ryt.

E. Dorondovas
Kolūčio pirminės partinės organizacijos sekretorius
V. Narkevičius
Adomynės DŽO Tarybos pirmininkas
R. Kasmauskas
Korespondentų posto nariai

Skirtingi socialistinio lenktyniavimo rezultatai

Pas mus II brigados žemdirbiai lenktyniauja su III brigados žemdirbiais. Bet socialistinių lenktynių nugalėtojais tikrai taps II brigados nariai. Čia ir derlius geresnis išaugintas, jis laiku su tvarkomais, taip pat laiku pasėti žiemkenčiai. Brigadai sėkmingai vadovauja Alfonsas Giedrys. Jis sugeba gerai organizuoti kolūkiečius, todėl darbe, ypač nulmiant derlių, pasižymėjo Elena Stukaitė, Bronė Bugailiškienė, Genė Šlekytė ir nemaža kitų.

Visai kitokia padėtis III brigadoje. Čia dar ir derliaus yra lauke, netvarkomi linai, nepasėta tiek žiemkenčių, kiek numatyta. Bendrai kolūčio, tiek ir šios brigados, pagrindinė atsilikimo priežastis yra ta, jog prieš kai ku-

riuos kolūkiečius nesilimama reikiamų priemonių, kad jie būtų suinteresuoti dirbti gamyboje. Štai Jurgis Bardauskas, Antanas Uldukis, Petras Šilinis laiko po dvi karves ir kitus gyvulius. Todėl jie nesuinteresuoti dirbti gamyboje, daug laiko praleidžia prižiūradami savo asmeninius gyvulius. O nuo to ir nukentėta darba jėgos.

Kolūkiečiams, dirbantiems prie derliaus nuėmimo, turi būti taikomos paskatinamosios priemonės. Prieš nedirbančius kolūkyje ir ypač tuos, kurie kolūčio sąskaita išlaiko daug gyvulių, reikia imtis ekonominių apribojimų priemonių.

M. Janonis
J. Šalkauskas
Reido brigados nariai
„Palangos“ kolūkis

Mokslo pasaulyje

IR ŽEMĖ „BANGUOJA“

Jūrų potvynių ir atoslėgių priežastį žmonės žino jau nuo senų laikų. Vanduo pakyla arba nuslūgsta veikiamas Mėnulio ir Saulės traukos jėgos. Tačiau maža kas žino, kad šiai traukos jėgai paklusni ir žemė. Pasirodo, panašiai kaip jūroje, banga ir žemės bangos.

Du kartus per parą, pasakoja laikraščio „Komsomolskaja pravda“ skaitytojams fizikos-matematikos mokslų daktaras N. Pariškis, — mes pasikeliame ir nusileidžiame, nutoldami ir priartėdami prie žemės centro. Pusiaulyje šių svyravimų dydis viršija 50 centimetrų priklausomai nuo Mėnulio ir Saulės padėties. Maskvoje, pavyzdžiui, žemės bangų aukštis kartais siekia 40 centimetrų. Tačiau žmonės nepastebi jų, kadangi šis judėjimas apima labai didelius plotus, o pakilimo ir nusileidimo greitis yra labai lėtas — vienas milimetras per minutę.

Žemės „potvynių“ tyrinėjimas leidžia atskleisti

daugelį Žemės vidinės sandaros ypatybių. Atliktųjų stebėjimų nagrinėjimas jau davė vertingus rezultatus. Ryšium su tuo idomu prisiminti išryškės tarybinio astrofiziko I. Šklovskio hipotezė. Jis pareiškė mintį, jog yra visai galimas dalykas, kad nedidelis Marso palydovas Fobsas kadaise, labai seniai, buvo marsiečių pagamintas dirbtiniu būdu. Šio palydovo diametras — 16 kilometrų. Pagal mokslininkų apskaičiavimus, Fobsas labai lėtai artėja prie Marso. Laipsniškas palydovo nusileidimas buvo aiškinamas Marso atmosferos pasipriešinimu. Šklovskis apskaičiavo ir atmosferos tankumą. Pasirodė, jis yra per mažas, kad galėtų pakankamai prieštintis Fobsui judėjimui. Vadinas, Fobsas turi labai mažą masę. Vienok tai nesiderina su jo dydžiu. Belieka padaryti išvadą, kad jis yra tuščiaaviduris, reiškia, dirbtinai pagamintas.

Pastaruoju metu Tarybų Lietuvoje viešėjo keltas broliškių respublikų ir užsienio meninių kolektyvų. Jų tarpe — Gruzijos valstybinis orkestras „Rero“, Latvijos dainų ir šokių liaudies ansamblis „Sakta“, muzikinis ansamblis „Brazilų samba“.

Nuotraukoje matome Brazilijos artistus, kurie supažindino vilniečius su Lotynų Amerikos tautų liaudies menu — dainomis, muzika, šokiais.

V. Bražo
(ELTOS) nuotr.

TRUMPAI — DRŪTAI

AŠ — GASIŪNAS

— Manęs jokie įstatymai neliečia, — dažnai kartoja „Byčių“ kolūčio Pupontų kaimo kolūketis Jonas Gasiūnas.

Savavališkai, ne gyvenvietėje pasistatė tvartą, apdengė ji visuomeniniais šiaudais. Kolūkiečiai, gal būt, nekreiptų į tai ir dėmesio, jeigu J. Gasiūnas gerai dirbtų artelėje, pasižymėtų darbštumu. Bet kur tau! Jis į darbą išsirengia pasukinis, ir tai neilgam. Už tai prie visuomeninio turto jis pirmutinis.

P. Žemaitis

„IŽYMYBĖ“

J. Andriūškevičius — Palėvenės bažnyčios komiteto narys. Andriūškevičius prižiūri kolūčio veislinį eržilą. Ir tai dar ne viskas. Jis vežioja net kunigus kalėdoti.

Eina išpažtatin ir, kiek girdėti, pasisako, kad visuomeniniam eržilui skirtus pašarus sušeria savo gyvuliams. Dievas, kaip visuomet, atleidžia, o kaip gi bus su žmonėmis? Atleis?

L. Petrulis

MEDAUS PUODYNĖ

Povilas Bolna gyvena „Laisvės“ kolūkyje, bet dirba geležinkelėje. Tik vienintelis jo šeimos narys — mažametis sūnelis Vytas kartais vasarą išdavo į kolūčio laukus patalkėti su grėbliu rankoje.

Bet pažūrėkime, kas gaunasi. Bolna prisistatė nuo kolūkinio lauko visą daržinę šieno. To negana. Pas jį tvarte — kolūčio arklys, su kuriuo jis iš kažkur naktimis vis atsiveža statybinės medžiagos. Kodėl gi jam taip geras kolūčio I brigados brigadininkas Martynovas? Todėl, kad pastarasis iš Bolnos gavo ne tik puodynę medaus, bet nuolat pavaišinamas ir degtinė...

Kada gi visa tai baigsis?

J. Paurys

STALINO HELIU

3 psl. 1960 m. rugsėjo 24 d.

Jie nužudė mano tėvą, vyrą, sūnų

Prisipažinsiu, didžiąją savo gyvenimo dalį praleidau būdama religinga, vergaudama ponams, kunigams. Mano vyras buvo kumetis. Dvarininkai, buožės, kunigai mus visokiems būdais mulkino, apraizgė religiniu tvaiku. Kada žmogus religingas, jis saviems engėjams atiduoda viską: sveikatą ir net gyvybę.

Visuomet prisimenu savo tėvą Julijų Puziną, kilusį iš Gelažių kaimo. Jis buvo žemdirbys, visą savo amžių tarnavo išnaudotojams. Bet 1919 metų vasarą, netrukus po to, kai Gelažiuose, kaip ir visoje Kupiškio apskrityje, buvo pasmaugta jauna Tarybų valdžia, Gelažių klebonijoje įvyko didelė banditų puota. Čia susirinko didieji valsčiaus ponai, pradedant vietos klebonu ir baigiant aukštu buržuazinės armijos karininku Galintu iš Palaukių kaimo.

Rytojaus dieną, dar tebevykstant baliui, į pirklę, kur gyveno mano tėvas, atvyko Galinis (vėliau jis buvo žymus krikščionių — demokratų partijos veikėjas mūsų apylinkėje) ir dar keli buožės, apsikabinę kryžiais. Jie ma-

JUODVARNIAI IŠ KLEBONIJS

no tėvą taip sumušė, kad jis netrukus mirė.

— Žinosi, ubage, kaip apie žemę galvoti! — taip jie šaukė, mušdami mano tėvą.

Jau tada aš buvau įsitikinusi, kad tai Gelažių klebono, apylinkės davatku niekšingo darbo pasekmės. Bet tuo laiku dar buvau religinga, todėl ir nepasmerkiau tikrųjų tėvo žudikų.

Štai atėjo istoriniai 1940-ieji metai. Mano vyras Vincas Vyšniauskas iš Gelažių kaimo, kaip ir mūsų visa šeima, apsidžiaugė sulaukę laisvės. Bet neilgai džiaugėmės gyvenimu. 1941 metų liepos pirmomis dienomis Gelažių bažnyčios parapijos salė užpildė baistos būtybės. Jos maitinosi klebonijoje, pas patį bažnyčios kleboną.

Širdis jautė nerimą, kada kle-

bonijoje vyko tokia sueiga. Čia gi susirinko paskutiniai girtuokliai, chuliganai, baltarankiai ponai, tinginiai. Ir viena rytą į mūsų kiemą prisistatė Vladas Repšys iš Prūselių kaimo, 40 ha ūkio savininkas, ir dar du policininkai. Vyrą areštavo. Už kelių dienų jis buvo sušaudytas.

Šalin religiją! Kur kunigas — ten budelis!

Kada žudikai, tie, kurie maitinosi klebonijoje ir gyveno parapijos salėje, 1941 metais liepos mėn. nužudė mano vyrą, kreipiausi pas tuotai laikinį Gelažių bažnyčios kleboną, kad atlaikytų mišias. Klebonas tuojau paklausė:

— Kas jis buvo, nuo ko mirė?

Iš nepaskelbtų laiškų redakcijai

Redakcijoje gautame laiške buvo rašoma, jog, vykstant keliu Kupiškis — Starkonai, ties Vidugirių mišku yra labai blogas kelio ruožas, kurio taisymu iki šiol nesirūpina rajono miškų ūkis. Pasiuntus laiško nuorašą

miškų ūkio direktoriui J. Deksnui, gautas atsakymas, kad kelio taisymo darbai tikrai buvo uždelsti. Kelias numatomas tinkamai sutvarkyti šių metų ketvirtame ketvirtyje. Šiam reikalui yra išskirtos specialios lėšos.

— Klebonėli, tamsta geriau žinai, — atsakiau jam.

O kada jis dar labiau subiuro, atsisveikindama pasakiau:

— Jis mirė nuo jūsų, nuo tų, kuriuos maitini, klebone!

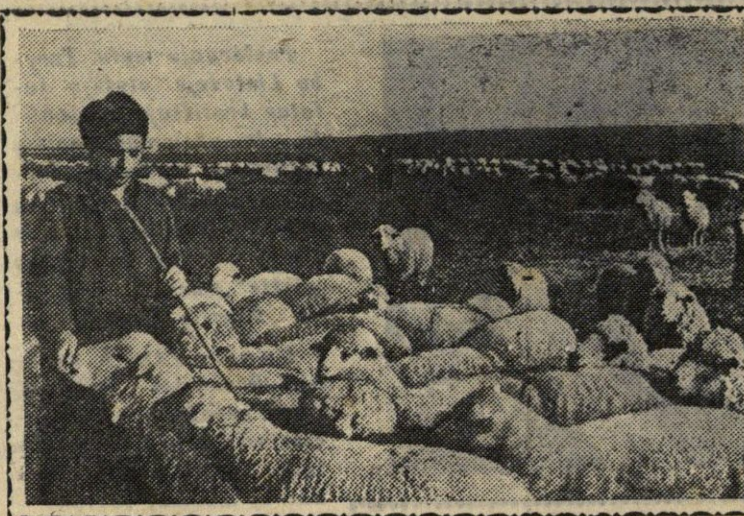
Žinoma, klebonas už mano vyrą mišų nelaikė. Po pirmųjų jo žodžių aš daugiau jo ir nebeprašiau. Ir kad ir kaip praelyje bebuvau religinga, pasakyti kunigo žodžiai ir darbai privertė mane galutinai praregėti. Dabar aš įsitikinau, kad mano tėvą, vyrą nužudė kryžiais apsikabinę žudikai Galinis, Vladas Repšys, Mažylis — tie, kurie visuometėjo išvien su bažnyčios tarnais, rado atramą klebonijoje.

Kovodamas su fašistiniais grobikais, šiais dvidešimtojo amžiaus kryžiuočiais, žuvo ir mano sūnus Bronius.

Dabar mano gyvenime jau gilus ruduo. Bet aš jaučiuosi laiminga, kad bažnyčia ir kunigai iki mano gyvenimo pabaigos manęs jau neapgaudinės. Jie niekuomet netryps jau ne tik mano, bet ir mano vaikų, anūkų laimės.

Antanina Vyšniauskienė
Namo šeimininkė

Kupiškis, Vytauto g-vė

BULGARIJOS LIAU-
DIES RESPUBLIKA. Jor-
danas Atanasovas — Tol-
buchinsko apskrities Di-
mitrovo žemės ūkio koo-
peratyvo pirmaujančias
plemuo.
S. Nenovo (BTA) nuotr.

POILSIO VALANDAI

GREITAEIGIS TRAUKINYS

Argentinoje sukonstruotas greitaeigis originalus keleivinis traukinys, kuris per valandą gali nuvažiuoti 200 kilometrų. Jo bėgiai mažai panašūs į įprastinius. Jie yra iškelti iki metro aukščio. Šio traukinio ratai pripučiami.

Neįprasti mums ir naujo traukinio vagonai. Jų ilgis tik du metrai, o plotis — 3,2 metro. Klekviename tokiam vagonėlyje yra 8 sėdimos vietos. Jis sveria 760 kilogramų. Vagonai tarp savęs sujungti patogiais perėjimais.

Traukinio lokomotyvas nepanašus nei į elektrovežį, nei į šilumvežį. Jame įtaisyti du aviaciniai varikliai, kurių galios suma 2 400 arklio jėgų. Jie varo ne ratus, o propelerius. Traukinys juda tuo pačiu principu kaip ir aerorogės.

Apatinė vagono kėbulo dalis yra tarp bėgių. Žema svorio centro padėtis užtikrina eismo saugumą važiuojant dideliu greičiu ir staigiai pasisukant.

PAPRASČIAUSIAS BAROMETRAS

Spygliuočiai medžiai turi tą savybę, kad prieš lietuš leidžia šakas ir pakelia jas prieš giedrą. Ypač tai ryšku, stebint eglę. Tą savybę galima panaudoti praktikoje, pagaminant paprasčiausią natūralų barometrą. Iš nukirstos eglės reikia išpjauti liemens dalį su šaka, pašalinę smulkiąsias šakas ir liemens gabalą pritvirtinti prie kokio nors pastato, paliekant laisvą šakos galą kiek atokiau nuo sienos. Ši šaka pradės reaguoti į oro pokyčius, prieš lietuš nusileisdama, o prieš giedrą pakildama. Po kiek laiko, stebėdami šakos krypties svyravimus, galime ant sienos, toje vietoje, kur siekia šaka, prikalti lapą kartono ar kitokio tvirtesnio popieriaus ir ant jo pažymėti laipsnius tarp «lietuš» ir «giedrą». Kasdien stebėdami šakos kilmą ar nusileidimą, žinome, koks bus oras. Toks natūralus barometras gali veikti be priekaištų eilę metų.

T. Garstytiš

II. Olimpo ir Vatikano dievai

Senovės Graikijos Olimpo kalne gyvenę svarbiausieji dievai — olimpiečiai — palyginti su vaticanais dievais buvo nykštukai. Dabartiniai Vatikano „olimpiečiai“ sėdi ne ant paprasto Olimpo, o ant milžiniško aukso kalno. Italijoje jiems priklauso 464 tūkstančiai ha žemės (alka-noms italų valstiečių masėms ši žemė yra šventa ir neliečiama). Milžiniškas Vatikano kapitalas šeimininkauja ne

KUPIŠKIO KNYGYNE

B. Sruoga — «DIEVŲ MIŠKAS». Tai sunkių pačio autoriaus pergyvenimų hitlerinėje koncentracijos stovykloje 1943 — 1945 metais meninis dienoraštis. Didis rašytojo talentas padėjo ryškiai atskleisti kraupią Stuthofio koncentracijos stovyklos atmosferą, budelių filosofiją ir baisų pasmerkusiųjų likimą.

Bernardas Šou — «ŠVENTOJI JOANA». Tai pjesės. Pirmas anglų dramaturgo B. Šou pjesių rinkinys lietuvių kalba. Pjesės, kuriose jis kėlė socialinius klausimus, pats dramaturgas pavadino nemaloniomis, o tas, kuriose sprendė moralines problemas — maloniomis. Šou pjesės pasižymi tuo, kad taip pat įdomu skaityti, kaip ir žiūrėti, nes jų ypač gražūs dialogai, gausu aforizmų ir paradoksų.

STALINO KELIU

4 psl. 1960 m. rugsėjo 24 d.

TIESIAI Į ŽMOGŲ...

Keliu šio vyras ir moteris. — Žinai, Zita, — kalbino savo žmoną „Šviesos“ kolūkio buhalteris Vladas Stasiūnas, — tokį rytą, rodos, vien tik ir būti praeiti geruoju. Antanas Marcinkavičius neturi vairuotojo teisų, visiškai nenusimano apie eismo taisykles, motociklas be skiriamos numerio... O juk be šito negalima važinėti! Ir tai gerai žinojo ir žino Marcinkavičius.

Malonu vasarą, — pritarė šypsodamasi žmona.

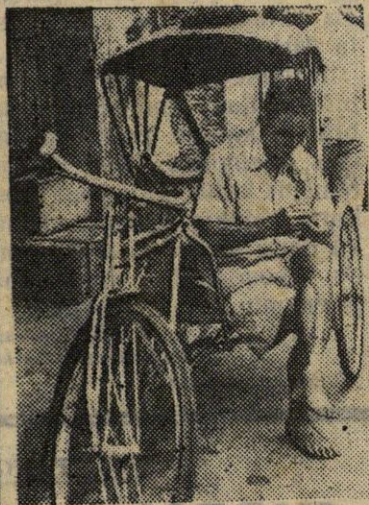
Ir vėl jie — linksmi, laimingi — žingsniavo dulkėtu vasaros keliu. Tuo metu iš to paties kolūkio išvažiavo motociklistas. Po valandėlės užpakalyje Stasiūnai išgirdo smarkų motociklo plerpimą. Tačiau nekreipė dėmesio. Dešimtys, šimtai dabar keliuose pasipila motociklistų.

Staiga motociklistas garsiai pytelėjo ir beveik tuo pačiu metu visa jėga trenkė į Vladą Stasiūną. Žmogus kniūbsčias krito į kelio dulkes ir liko ten gulėti. Susijaudinusi žmona iš išgąsčio ėmė grąžyti rankas.

„Saunusis“ motociklistas, šiek tiek dar pavažiavęs, irgi išsitiesė. Po to greit atsikėlė ir vėl norėjo sprukti. Deja, motociklas nebeveikė. Nebeliko ką daryti, — reikėjo norom nenorom prieiti prie sužeistojo, kuris vienas niekaip nestengė pakilti. Pasirodo, lūžusi koja.

— Reikia jį gabenti į ligoninę, — kalbėjo susijaudinusi žmona.

— Reikia, — pritarė motociklistas Antanas Marcinkavičius.

TAILANDAS. Rikša - dviratiniškas skaičiuoja dienos uždarbį.
V. Volodino (TASS) nuotr.

Užvažiavo automašina. Sužeistas buvo išgabentas į ligoninę. O kaip gi motociklistas? Iš tiesų, šitai jam neturi praeiti geruoju. Antanas Marcinkavičius neturi vairuotojo teisų, visiškai nenusimano apie eismo taisykles, motociklas be skiriamos numerio... O juk be šito negalima važinėti! Ir tai gerai žinojo ir žino Marcinkavičius.

Taigi, tokius „motociklistus“ reikia bausti griežtai. Tik tada mes būsim saugūs dėl savęs, dėl savo artimųjų ir draugų.

K. Julys

„Šviesos“ kolūkis

Žinios

apie pleno gavybą
už 1960 m. rugsėjo II dekadą

El.Nr.	Kolūkio pavadinimas	Primelzta pleno iš 1 karvės per dekadą	palyginus su pračią dekadą (* arbat.)
1	„T. pirmūnas“	123,9	+0,3
2	„N. gyvenimas“	107,3	-1,9
3	„Nemunas“	107,1	-0,1
4	„Salamestis“	102,2	-0,3
5	„Alizava“	96,8	+1,3
6	„Pergalė“	89,7	-0,4
7	„G. Pirmoji“	82,1	-3,1
8	„Neris“	77,7	+0,6
9	„Vienybė“	66,1	-0,2
10	„Laisvė“	60,0	-0,4
11	„Šetėkšna“	55,4	-0,4

Viso I grupėje: 87,5 -0,2

1	„Byčiai“	113,9	-0,9
2	„Aušra“	110,2	-0,9
3	„Pirmoji vaga“	106,4	-0,8
4	„Antašava“	96,2	-1,4
5	„Šviesa“	94,1	-0,5
6	„Norūnai“	92,4	-1,2
7	„Pirmūnas“	87,7	+1,1
8	„Pakupys“	85,6	-0,1
9	„Aukštupėnai“	82,6	+0,4
10	„Palanga“	78,5	-0,7
11	„Žadeikiai“	76,7	-0,8
12	„Lėvuo“	75,0	-0,6
13	„Juodpėnai“	73,7	-0,4
14	„Atetis“	69,3	-0,9
15	„Vedrupys“	64,0	-0,4
16	„Žalgiris“	51,8	-1,0

Viso II grupėje: 83,7 -0,5

1	M. Melnikaitis v.	92,0	-0,1
2	„Švyturys“	88,8	+0,1
3	„Vėžionys“	84,1	+0,5
4	„Pyvesa“	83,5	-0,7
5	„Skodiny“	81,0	-0,1
6	„Bugailiški“	80,4	+0,1
7	„Uoginiai“	79,8	-0,1
8	„Aukštaičiai“	79,4	-0,3
9	„Laukminiškiai“	79,1	-1,5
10	„Sakalas“	78,5	+0,1
11	„Tiesa“	78,5	+0,1
12	„Mituva“	75,7	—
13	„Atžalynas“	73,3	-0,9
14	„Mūsų rytojui“	72,7	+1,1
15	„Lukonys“	69,2	-0,7
16	„Mičiurino v.“	68,7	-0,4
17	„Adomynė“	59,0	-0,3

Viso III grupėje: 76,6 +0,1

Viso rajone: 82,0 -0,3

*daugiau

-mažiau

Valstybinės statistikos rajono inspektorius

Redaktorius S. ZAUKA

Kupiškio mieste rastas moteriškas rankinis laikrodis. Jo savininkas prašom kreiptis pas Vl. Rekašaus v. vidurinės mokyklos mokytoją Genę Grizienę.

Parduodamas gyvenamasis namas ir tvartas. Kreiptis pas Leoną Minkevičių, gyv. „Aukštaičių“ kolūkyje, Pakarklių km.

Pil. Bugailiškiene Marija, Juliaus d., gyv. Kupiškio m. K. Poželos g-vėje Nr. 16, iškėlė išuokos bylą pil. Bugailiškiui Povilui, Kazio s., gyv. Kupiškio raj., Starkonių km.

Bylą nagrinės Kupiškio rajono liaudies teismas.

Rajono darbo žmonės!

PRENUMERUOKITE 1960 METŲ RAJONO LAIKRAŠTĮ

Stalino KELIU

PRENUMERATOS KAINA: 1 mėn.

— 1,30 rb, iki metų galo — 3,90 rb.